

U; Franka

Becsületbeli dolognak tartsátok, hogy csendes életet folytassatok, saját dolgaitoknak utána lássatok, és tulajdon kezeitekkel munkálkodjatok, amint rendeltük nektek.

Pál apostol (1 Tessz 4;11)

Életem első, igazi sorsfordító eseményének az esztergomi ferences gimnáziumba kerülésem tartom. A döntés szüleimtől származott, édesapám annyi mindent mesélt az egri cisztercieknél eltöltött nyolc év élményeiből, ami kedvcsinálónak is beillett. Úgy gondolta, itt kapom meg azt az értékrendet, amit ő is átélt és útravalóul kapott.

Gimnáziumi éveinkből ízelítőként csak egy-két eseményre szorítkoznék. Büszke voltam arra, hogy az első év végén a negyedikesek búcsúztatására írt dolgozatok közül Antal atya az én szívhez szóló igyekezetemet jutalmazta két ötössel és ezzel bocsátották útjukra a végzősöket. Lukács tanár úr akarata szerint egyik magyar dolgozatunk címe ez volt: kedvenc regényalakom. Én Jókai Aranyemberének Noémijét választottam, róla áradoztam, amire hármas osztályzatot könyvelhettem el, holott ez volt az egyetlen munkám, amit szívvel-lélekkel írtam. Az indoklás szerint nem lett volna szabad az aranyemberrel vadházasságban élő Noémi alakját így felmagasztalnom! Tőle tanultam viszont, hogy örömet nem okozni, hanem szerezni lehet, szomorúságot azonban csak okozni. Utólag derűsen emlékezem a hajnali csuklógyakorlatokra, vagy amikor a délben asztalon hagyott salátafőzeléket kaptuk vacsorára is, amit végül farkasétvággal bekebeleztünk. Felnőtté válásunkként éltük át tudatos szabályszegésünket, amikor hébe-hóba eljártunk a szentgyörgymezei kiskocsmába csokoládé flipet inni, vagy amikor a Duna-parton ízlelgettük a pezsgőt.

Érettségi után nem vettek fel az orvosi egyetemre, így a sztálinvárosi *Dunai Vasműben* dolgoztam, majd 1961-ben – menekülve a katonaság elől – a *Mezőgazdasági Főiskola* hallgatójaként Szarvason töltöttem újabb egy évet. Harmadszori próbálkozásra kerültem a *Szegedi Orvostudományi Egyetemre*, ahol 1968-ban végeztem summa cum laude. Ezt követően az akkor még nagy hírű szombathelyi *Markusovszky Kórházban* helyezkedtem el. Fialat sebészként tele voltam lelkesedéssel, a szakvizsgáig négy közleményem jelent meg. Szakorvosi vizsgám letétele után főnököm tanulmányútra küldött Angliába, mert szívsebészeti központot készültünk beindítani. Így történt, hogy 1974-75-ben ösztöndíjasként a *Leeds Thoracic Surgical Centerben* dolgoztam. A mai orvosnemzedék el sem tudja képzelni, mit jelentett az akkori időkben egy ilyen tanulmányutat elnyerni, de azt sem, hogy egy éven át nem láthattam öt éves kisleányomat, mert családom nem jöhetett utánam! Visszatérésem után a sebészeti osztály élén vezetőváltásra került sor. Moszkovita és – finoman szólva - jellemgyenge pártember lett a főnököm, akivel képtelen voltam kijönni és aki megengedhetetlen etikai vétségeket követett el. Elöljáróm „ideiglenesen” rendelőintézeti orvosnak osztott be (a szovjetek is ilyen jogcímen voltak itt 45 évig!). Miután a tervezett szívsebészet dugába dőlt, hogy hasznosítsam a tanultakat, nyelőcsősebészeti profil kialakítására törekedtem, ezért kétszer egy hónapig a szegedi Petri-klinikán hospitáltam, de szakmai kilátásaim egyre szűkültek. 37 éves voltam és a sebészetet túlságosan szerettem ahhoz, hogy végleg feladjam. Megszületett az elhatározás és feleségem, kisfiam, valamint egy kizárólagos kíséretében Jugoszlávián és Ausztrián át Németországba távoztunk, immáron több mint negyven éve. Itt azonnal állást kaptam, amihez angliai ajánlólevelem nagy segítségemre volt, ugyanis a tübingeni egyetem vizsga nélkül nosztrifikálta szakorvosi bizonyítványomat. Egy év múlva megkaptam főorvosi kinevezésem az ehingeni kórház sebészeti osztályára, ahol a műtétek széles palettáját műveltük. Az 1980-as évek közepén én vezettem be a kórházban az ízületiükrözéses (arthroscopos) beavatkozásokat, majd svájci továbbképzés után a rutinszerű egysoros bélvarratokat. Kórházi pályafutásom után az általam alapított egynapos sebészeti intézményben működtem, ami nagy kihívásnak számított és teljesen új szemléletet igényelt.

Az életben mindenkinek a maga helyén kell a dolgát úgy végeznie, hogy az a közösséget (beteg embert) és egyben az egyéni boldogulást segítse. A világ akkor működik kiegyensúlyozottan, ha ki-ki annak a közösségnek ad vissza, amelytől sokat kapott. Minthogy Németországban dolgoztam, itthon csak írásaimmal tudtam a közjót szolgálni. Sajnos ma Magyarországon sokan irigységből (?), szakmai féltékenységből (?), önteltségből (?) zokon veszik, ha egy „kívülálló“ pusztán jószándékból, segíteni akarással és önzetlenül igyekszik jobbítani. (Valóban ritka az ilyen szellelbélt bolond!) Pedig kívülről sok minden tárgyilagosabban, élesebben látszik. „Aki bennük él, nem látja a dolgokat” – írta Ferdinándy György, külföldre szakadt magyar író. Előnyöm viszont, hogy helyzetemnél fogva itthon függetleníthetem magam személyektől, intézményektől. Azt írok, mondok, amit helyesnek tartok. Távolságot tarthatok, európai szemléletet, tapasztalatot viszek írásaimba. Szókimondásomért, nézeteimért nem kevesek ellenségesen viszonyulnak hozzám. Ez nem lep meg, ha Karl Schein, német kollega mondására gondolok: „Senki sem vagy a sebészetben, ha nincs legalább annyi ellenséged, mint barátod”.

Egyik legjelentősebb kötetem a *Sebészet*, amely mind a négy hazai egyetemen tankönyv, de ebből szakvizsgáznak a fiatal sebészek is. (Most készül a 11. kiadás.) Az eddig megjelent tíz könyvből hat szakkönyv, a többi a nem orvosoknak is hasznos olvasmány. Külföldön élve sokkal jobban becsüljük anyanyelvünket és érzékenyebbek vagyunk a nyelvromlásra: ez indított most készülő kötetem megírására (*Rendhagyó nyelvi gondolatok kitérőkkel*). Hasonló okokból örültem, amikor felkértek a Semmelweis Egyetemen a *Magyar orvosi nyelv c. szemeszter előadói sorába*.

Feladatommak tartom, hogy ne csak a szakmámat, de a magyar kultúrát is ápoljam és terjesszem az ország javára. Ez a magyarázata közéleti szereplésemmek. (1) Esztergom és Echingen testvérvárosi kapcsolatát elnökségi tagként támogatom. (2) 2010-ben megalakítottunk egy valóban egyedülálló intézményt, egy könyvtárat *Magyar irodalom német nyelven* néven, melynek elnöki tisztét töltöm be. (3) 1996-ban a *Magyar Sebész Társaság* tiszteletbeli tagjává választottak, mely munkásságom elismeréseként értékelhető. (4) 2008-ban tettem eleget a magyar alapítású és Európa legrégebbi (1326) nem egyházi lovagrendje, a *Szt. György Lovagrend* felkérésének, amikor tagjai közé választottak.

Nyugdíjasként egészségpolitikával foglalkozom. 2002-ben német példa alapján közreműködéssel elkészült az itthoni ambuláns és sebészeti ellátás minisztériumi szakmai feltételeinek kidolgozása. A hivatáspolitikában szakfolyóiratunkban, orvosnyelvi lapunkban, valamint kamarai közleményeimmel vagyok rendszeresen jelen.

Visszapillantva az eltöltött gimnáziumi évekre, összegezve és hangsúlyozva mondhatom, csak utólag, érett fejjel tudatosult, mekkora kincsben részesültünk. Szilárd *erkölcsi alapot*, felelősségtudatot hoztunk magunkkal. Minden ifjúkori berzenkedésem, lázadásaim ellenére életre szóló erkölcsi-szellemi tartást kaptam, és ami korunkban hiánycikk, *példaképeket*. A féltés (1956), a szeretet, az odaadás számunkra olyan „kicsiségekben” nyilvánult meg, mint hogy este bekopogtathattam pl. Jeromos atyához, hogy segítségemre legyen. Életre szóló, meghatározó élményem volt az utolsó évben a művészettörténeti tantárgy, aminek hatása máig elkísér.

Csendben, ki nem mondva *hazaszeretetre neveltek* bennünket. Talán ez is bennem volt, amikor elhagyni kényszerültem az országot. Németországban a kollégák többször csodálkozva kérdezték: „Miért nem az Egyesült Államokba mentetek?” Ilyenkor Márai jutott eszembe. Amikor elhatározta, hogy elhagyja az országot, egyik barátja ezt mondta csendesen: „De ne menj messze, maradj Európában”. Magam is így gondolkodtam. Kodály után írom: „Európaiak között magyar, magyarok között európai próbálok lenni.” (Jövőképünk a Tanpai Rinpocétól, a nepáli Fehér Király kolostor vezető lámájától 2007-ben: „Önök, magyarok elképzelni sem tudják milyen büszkék lehetnek nemzetükre, magyarságukra. Mi biztosan tudjuk, hogy a világ szellemi, lelki és spirituális megújítása az Önök országából fog elindulni.”)

Követem azt a szellemiséget, ami négy év alatt rám nyomta bélyegét. *Konzervatív vagyok*: ragaszkodom az átöröklött szellemi kincsekhez. *Hívő vagyok*. Neves írónk, Hamvas Béla mondta az ateisták hitvallásáról: „Lélek nincs, az ember állat, a halál megsemmisülés.” A liberális nézet szerint nem vagyok hibátlan, hiszen fehér, férfi és heteroszexuális. Mindezen túl katolikusként kétkedve észlelem az egyház elvilágiasodását, ami nem az erősödést, hanem a hanyatlást hozta.

Terveim? Nyugdíjasságom nem azt jelenti, hogy nincs gondom az időre, hanem azt, hogy az idő az én gondomra van bízva. Továbbra is a kíváncsiság okozta örök elégedetlenség hajt. Harcias alkat vagyok, nehezen tűröm a nemtörődömséget, a (szellemi) lustaságot, a műveletlenséget, legkevésbé azonban az emberi butaságot. Schopenhauer mondása: „nehéz a tétlenségben nyugalmat találni”. Mert amint lankadni kezdesz, kezdesz romlani (Kempis Tamás). Amint elvégeztem egy munkát, azonnal találok más feladatot, ami serkent. (Milyen igaza volt Karinthy Frigyesnek, amikor ezt írta: „Ma azt csináltam egész nap, hogy nem dolgoztam. Nagyobb fáradságomba került, mint ha dolgoztam volna.”) Dolgozom hát, amíg eszemből és erőmből telik.

dr. Gaál Csaba, 1960/H